

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

AYAKKABI VE SARACİYE TEKNOLOJİSİ

PASAPORTLUK

ANKARA 2008

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 08.02.2011 tarih ve 10 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 58 alan ve 222 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim-öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere *İnternet* üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	3
1. PASAPORTLUK	3
1.1. Tanımı	3
1.2. Pasaportluk Ölçülendirme	4
1.3. Pasaportluk Kalıpları	6
1.3.1. Gövde Kalıbı	6
1.3.2. Yan Parça Kalıbı	7
1.3.3. Astar Kalıbı	8
1.4. Kesim	8
1.4.1. Makede Kesim	8
1.4.2. Elde Kesim	9
1.5. Ayna İşlemi	9
1.6. Kenar Boyama	10
UYGULAMA FAALİYETİ	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	13
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	16
2. BİRLEŞTİRME (MONTAJ)	16
2.1. Montaja Hazırlık	16
2.1.1. Yarma ve Kenar Tıraşı	16
2.1.2. Kenar Kıvrırma ve Maat Çekme	17
2.1.3. Astar ile Yan Parçaları Birleştirilme	18
2.1.4. Araçlama	19
2.2. Astar ve Gövde Montajı	19
2.2.1. Makine Dikişi	21
2.3. Kalite Kontrol	22
UYGULAMA FAALİYETİ	23
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	25
MODÜL DEĞERLENDİRME	28
CEVAP ANAHTARLARI	29
KAYNAKLAR	30

AÇIKLAMALAR

KOD	542TGD353
ALAN	Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi
DAL / MESLEK	Saraciye Üretim
MODÜLÜN ADI	Pasaportluk
MODÜLÜN TANIMI	Pasaportluk yapımı ile ilgili bilgi ve becerilerin uygulamalı öğrenilmesini sağlayan öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	Kesim Yapma,Tezgah işlemleri, Makinede Dikerek Birleştirme modüllerini başarmış olmak
YETERLİK	Pasaportluk yapmak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Pasaportluk yapımı ile ilgili teknikleri uygulamalı öğrenerek, tekniğe ve modele uygun pasaportluk yapacaksınız. Amaçlar 1. Ölçüye uygun kalıp hazırlayıp, pasaportluk kesimi yapacaksınız. 2. Modele uygun olarak pasaportluk parçalarını birleştireceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Saraciye üretim atelye donanımı, kalıp araç-gereci, kesim araç gereci,yapıştırıcı malzemeleri,deri ve sertleştirme ve besleme malzemeleri vb donanım.
ÖLÇMEVE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan, her faaliyetten sonra verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modülün sonunda, size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bu modülü ile pasaportluk yapımı ile ilgili gerekli bilgi ve becerileri kazanmış olacaksınız.

İnsanlar, dünyanın değişik yerlerine çeşitli nedenlerle seyahat ederler. Yurt dışına çıkmak için, gerekli olan belgelerin başında pasaport gelir. Pasaportun hem şık görünmesi, hem de yıpranmasını engellemek için, kılıflar yapılmaktadır.

Pasaportluk modülünü aldığınızda, pasaport kılıfı yapabileceksiniz. Ayrıca bu modülden yararlanarak defter, ajanda, kitap kılıfları da yapabileceksiniz. Yaptığımız kılıfların gövde kısımlarını çeşitli süsleme teknikleri ile süsleyerek, çok daha şık hale getirebilirsiniz. Pasaport kılıfı üzerinde istediğiniz değişikliği yaparak farklı modeller üretebilirsiniz.

Pasaportluk modülü kısa zamanda ve zevk ile çalışabileceğiniz bir modüldür. İşlem sırasına ve önerilere dikkat ederek çalıştığınız zaman sürece başarılı olacaksınız. Yapacağımız kılıfları zevkle kullanabilir ya da hediye edebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Pasaportluk tanımını öğrenip ,pasaportluğu ölçülendirip, kalıp hazırlayacak ve pasaportluk parçalarını kesimini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Pasaport modelleri ile ilgili dergi, katalog ve broşürleri inceleyiniz. Araştırma işlemleri için internet ortamı, ilgili fuarlar ve pasaportluk satan mağazaları geziniz.
- Pasaport üretimi yapan kişilerden, pasaport yapımı ile ilgili ön bilgi edininiz. Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınız ile paylaşınız.

1. PASAPORTLUK

1.1. Tanımı

Pasaport, yabancı ülkelere gitmek isteyenlere verilen, yurt dışına çıkış belgesidir (Resim 1.1). Pasaportluk ise, pasaportun şık ve kullanışlı olmasını sağlamak için yapılan kılıf. İsteğe ve ölçülere göre değişik boylarda, modellerde pasaportluk modelleri vardır. (Resim 1.2a.b.c.d).

Resim 1.1: Pasaport

Resim 1.2 (a): Pasaportluk

Resim 1.2 (b): Pasaportluk

Resim 1.2 (c): Pasaportluk

Resim 1.2 (d): Pasaportluk

1.2. Pasaportluk Ölçülendirme

Pasaportluk ölçülerinde uluslararası bir standart yoktur. Ülkelerin pasaport boyutları birbirinden farklı olduğu için pasaportluk için standart bir ölçü yoktur. Örneğin ülkemizin pasaport boyutları birçok ülkeye nazaran daha büyüktür.

Pasaportluk yapılacak model belirlenerek, model parçaları tespit edilir. Model özelliğine göre pasaportluk parçaları değişmektedir. Genelde pasaportluk üç parçadan oluşur (Resim 1.3):

- **Gövde:** Pasaportluğun dış yüzeyini oluşturan temel yüzey parçasıdır.
- **İç Aksam:** Pasaportluğun iki iç bölgesinde bulunan, pasaportun iç sayfasını tutan parçadır.
- **Astar:** Pasaportluğun iç kısmının temiz görünmesini ve gövde derisinin esnememesini sağlayan, astarlık kumaştan veya deriden yapılan parçadır.

Resim 1.3: Pasaportluğun bölümleri

Üretimi yapılacak pasaport modeli ve ölçüleri tespit edilerek ölçülendirilir. Pasaportluk ölçülendirilirken, ölçülerin milimetrik alınmasına ve pasaportun sayfa kalınlığına dikkat edilmelidir. Dikkatli ölçüm yapılmazsa, pasaportluk yapımından olumlu sonuç alınmaz. Küçük veya büyük yapılan pasaportluk kullanılamaz.

Pasaportun en ve boy ölçüsü alınarak, pasaportluk gövde ölçüleri bulunur. (Resim 1.4). Kıvrırma ve araçlama payları gövde üzerine kalıp hazırlanırken ilave edilir. Gövde sertleştirme ve astar ölçüleri, gövde kalıplarına göre ölçülendirilir. Astar ölçüsü, gövde kalıbının ölçüsü ile aynıdır. Sertleştirme, gövde derisi ince ise yapılır. Genelde pasaportluk gövdesi için kalın deri seçilir. Sertleştirme yapılacaksa, sertleştirme malzemesi ölçüsü de, gövde kalıbından kıvrırma ve araçlama payları çıkartılarak ölçülendirilir. Kenarından orta kısmındaki tıraş payı kısmına kadar ölçülendirme yapılarak, sertleştirme ölçüsü alınır.

Ölçülendirilen pasaportluk parçalarının ölçülerini ve kalıp bilgilerini görmek için model ölçü formu tablosu hazırlanır. Tablo, pasaportluk parçalarının en ve boy ölçüsünü gösteren bölüm ile kesimi yapılacak parçaların sayısını gösteren bölümden oluşur (Tablo 1.1). Parçaların ölçüsünü alırken en ve boy ölçüleri alınır, ölçü formuna yazılır. Model ölçü formu tablosu, ölçüleri kalıba aktarıırken bize kolaylık sağlayacaktır. Model ölçü tablosunda ürünün paysız ölçüleri verilir. Paylar kalıp hazırlanırken kalıba ilave edilir.

Resim 1.4: Ölçü alma

Modele Göre Ölçü Formu

Pasaportluk kalıbı parça adı	En	Boy	Adet
Gövde	20cm	13,5cm	1
Yan parçalar	3cm	13,5cm	2
Astar	20cm	13,5cm	1

Tablo 1.1: Ölçü formu

1.3. Pasaportluk Kalıpları

Ölçü tablosuna geçirilen ölçülere uygun olarak, pasaportluk kalıpları çıkartılır. Pasaportluk kalıpları elde kesim yapılacaksa çıkartılır. Pasaportluk üretimi yapan işletmelerde kesim, makinede yapıldığı için kalıp çıkartılmaz. Elde kesim yapılacaksa, ölçü tablosundaki ölçülere model özelliğine göre kıvrırma ve araçlama payları ilave edilerek kalıp çıkartılır.

1.3.1. Gövde Kalıbı

Gövde, pasaportluğun yüzünü oluşturan, pasaportluğun temel parçasıdır. Model özelliğine ve isteğe göre, gövde modelinin üzerine çeşitli süsleme teknikleri uygulanarak süslenebilir.

Pasaportluk gövde modelini çıkarmak için, gövdenin en ve boy ölçülerinden yararlanılır. Model ölçü formunda hazırlanmış olan ölçüler, model mukavvası üzerine aktarılır. Modele uygun gövde kalıbın çizimi yapılır. Kalıpların üzerine kıvrırma payı (0,6mm) ilave edilir. Kesim bıçağının ucu keskin ve sivri bilenir. Kalıbın 1/2si katlanır. Simetrisi alınarak kalıbın tamamı çıkartılır.

Kalıp üzerine birleştirme ve bilgi işaretleri yazılır. Gövde kalıbının orta çizgisi işaretlenir. Orta işareti kesim bıçağı ile hafif çizilerek belirlenir. Bu çizgi, orta tıraşı yaparken kolaylık sağlayacaktır (tırışlanacak yerler resim üzerinde kırmızı renkle belirtilmiştir.). Orta çizgide tıraşgenişliği sayfa kalınlığına uygun olarak belirlenir ve kalıba işaretlenir. Model mukavvasından hazırlanan kalıp, kesim mukavvasına geçirilir. Kesim mukavvası daha kalın olduğu için deri ya da diğer malzemelerin kesimi kolay olacaktır. Mukavva kenarlarında pürüzler varsa ince zımpara ile düzeltilir. Gövde kalıbı hazırlanmış olur (Çizim1.1).

Çizim1.1: Gövde kalıbı

1.3.2. Yan Parça Kalıbı

Ölçü formundaki yan parça ölçüleri model mukavvasına geçirilir. Kalıbın en (genişlik) kısmına kıvrırma payı (0,5 mm) ilave edilir. Kıvrırma payı işaretlenir (Resim 1.5- Renklendirilmiş kenar). Diğer üç tarafa da (0,3mm) araçlama payı ilave eldir ve kalıp kesilir. Model mukavvasından kesilen kalıplar, kesim mukavvasına da geçirilip, kesilir. (Çizim 1.2). Bu parçadan iki adet deri kesimi yapılır.

Çizim 1.2:Yan parça kalıbı

1.3.3. Astar Kalıbı

Astar kalıbı da ölçü formundaki ölçüler kullanılarak dört tarafına da (0,3 mm) araçlama payı ilave ederek hazırlanır. Astar kalıbı, gövde kalıbından kıvrırma payları çıkartılarak hazırlanır.

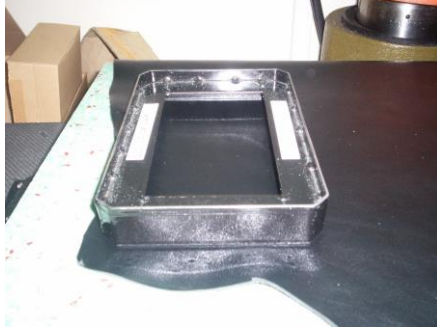
1.4. Kesim

Pasaportluk parçalarının kesimi, seri üretim yapan işletmelerde makinelerde, pres kesim bıçakları ile yapılmaktadır. Makinede kesim ortamı olmayan atölyelerde elde kesim yapılmaktadır.

1.4.1. Makinede Kesim

Makinede pasaportluk kesimi için, uygun deri seçimi yapılır. Derinin çok ince olmamasına dikkat edilir. Pasaportluk kesimi makinede yapılacaksa kalıp çıkartılmaz pres kesim bıçakları ile kesim yapılır. Makinede kesim, elde kesimi göre daha net ve pürüzsüz olur.

Makinede kesim için, derinin üzerine önce gövde kalıbı yerleştirilir (Resim 1.5). Ayarlanan pres makinesinde kesimi yapılır. Yan parça kalıpları da deri yüzeyine yerleştirilir (Resim 1.6). İki adet kesilir. Pasaportluk deri parçalarının kesimi tamamlanır (Resim 1.7).

Resim 1.5 :Gövde kesim bıçağını deriye yerleştirilme

Resim 1.6: Yan parçaların kesimi

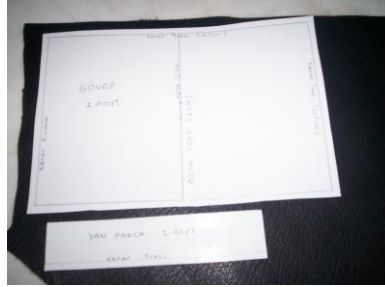

Resim 1.7: Kesilmiş deri parçaları

Pasaportluk astar kesimi, seri üretimde tek seferde 20 kat kesilebilir. Astarın preste çok katlı kesimi daha kolay yapılmaktadır.

1.4.2. Elde Kesim

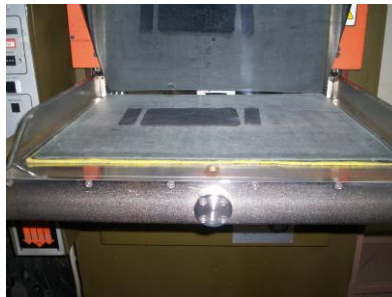
Elde pasaportluk kesimi için, kesim mukavvasından hazırlanan kalıplar kullanılır. Kalıplar derinin uygun kısımlarına büyükten başlanarak yerleştirilir (Resim 1.8). Deri kesim işlemi, kesim masası ya da kesim lastiği üzerinde, keskin kesim bıçağı ile yapılır. Düz kenarların kesimi çelik cetvel yardımı ile yapılır. Astar kesimi, astar ince olduğundan makas ile yapılır.

Resim 1.8: Elde kesim için kalıpları deriye yerleştirme

1.5. Ayna İşlemi

Kesimi yapılan pasaportluk parçaları ayna makinesinden geçirilir. Ayna makinesinden geçirmenin amacı, derinin kırışıklıklarını gidermek ve parlaklık vermektir. Ayna makinesi ütü görevi yapmaktadır. Makinenin sıcaklık ayarı kontrol edildikten sonra, deri parçaları aynaya yerleştirilir ve ayna işlemi yapılır (Resim 1.9).

Resim 1.9: Ayna işlemi

1.6. Kenar Boyama

Ayna makinesinden geçirilen pasaportluk gövde derisinin, kenar boyası yapılır. Kenar boyası, elde, ucuna sünger geçirilmiş çubuk ile yapılır. Derinin kendi rengineindeki boya ile gövde parçasının drtkenarı boyanır (Resim 1.10).

Resim 1.10: Kenar boyama

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler

- Model pasaport
- Çelik cetvel
- Mezur
- Kurşun kalem
- Çizim masası
- Deri
- Astarlık kumaş
- Kesim bıçağı
- Masat, eğe
- Kesim lastiği ve kesim masası
- Karton ve model mukavvası
- Deri boyası
- Boya için ucu süngerli çubuk
- Kesim mukavvası
- Pres makinesi
- Ayna makinesi

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkatte alarak, pasaportluğu ölçülendirip, kalıbını hazırlayarak, kesimini yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pasaportluğun parçalarını tespit ediniz. ➤ Pasaportluğun parçalarını paysız ölçülendiriniz. ➤ Ölçüleri model ölçü formuna geçiriniz.. ➤ Ölçü formuna geçirilen ölçülere göre gövde kalıbını ½ oranında çiziniz. ➤ Gövde kalıbının dört tarafına kıvrıma paylarını ilave ediniz ➤ Simetrisini alarak kalıbın tamamının model mukavvasından kesimini yapınız. ➤ Pasaportluk yan parça kalıbının uzunluğunun, gövde uzunluğu ile aynı olmasına dikkat ederek, çizimini yapınız. ➤ Yan parça kalıbının iç kısmına kıvrıma payını ilave ediniz ve model mukavvasından kesimini yapınız ➤ Astar kalıbını çıkarmak için, gövde kalıbını paysız olarak çizip kesimini yapınız. ➤ Kalıpların üzerine ürün bilgi işaretlerini	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hassas ölçüm yapmaya dikkat ediniz ➤ Ölçüleri paysız alınız. ➤ Milimetrik hataların ürünü etkileyeceğini unutmayınız ➤ Ölçü formundaki ölçüleri model mukavvasına dikkatli geçiriniz. ➤ Kıvrıma paylarını verirken dikkatli olunuz.. ➤ Yan parça kalıpların uzunluğunun gövde uzunluğu ile aynı olduğunu kontrol ediniz. ➤ Ürün bilgi ve işaretlerini doğru aktardığınızdan emin olunuz. ➤ Astar kalıbı için gövde kalıbından kıvrıma paylarını çıkarmayı unutmayınız. ➤ Kalıp kesimi için kesim bıçağının ucunu ince ve keskin bileyiniz. ➤ Makinede kesim için, makinenin basınç ayarını kontrol ediniz

<p>ve adetlerini yazınız.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Makinede kesim için ➤ Pasaportluk için uygun deri seçimi yapınız ➤ Deri üzerine pres kesim bıçaklarını yerleştiriniz. ➤ Pres kesim ayarını yapınız ➤ Pasaportluğun 1 adet gövde 2 adet de yan parça kesimini deriden yapınız ➤ Astar kesimini yapınız. ➤ Elde kesim için ➤ Kesim mukavvasından hazırlanan kalıpları derinin uygun yerine yerleştiriniz. ➤ Kalıp üzerindeki sayıya uygun olarak kesim bıçağı ile deri parçalarının kesimini yapınız ➤ Astar üzerine astar kalıbını yerleştiriniz ve kesimini yapınız. ➤ Ayna makinesinden deri parçalarını geçirerek, ayna işlemini yapınız. ➤ Gövde deri parçasını 4 tarafını elde boyayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kesim presi üzerinde eşya bulundurmayınız ➤ Kalıpları deri üzerine ekonomik yerleştiriniz. ➤ Deri kesimi yaparken parça sayısına dikkat ederek kesim yapınız ➤ Elde kesim yaparken kesim bıçağının risklerine karşı dikkatli olunuz ➤ Kesim işlemini kesim plastiğı yada kesim masasında yapınız. ➤ Deri kesimi için kesim bıçağının keskin olmasına özen gösteriniz. ➤ Deriyi ekonomik kullanınız ➤ Deri kesimini çelik cetvel yardımı ile yapınız. ➤ Temiz ve düzenli çalışmayı alışkanlık haline getirmeye çalışınız ➤ Ayna makinesinin sıcaklık ayarını kontrol etmeyi unutmayınız. ➤ Boya yaparken önlük giyerek çalışmayı unutmayınız.
---	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız

1. ( ) Pasaport yurt içi gezilerde kullanılır.
2. ( ) Pasaport ölçüleri standarttır.
3. ( ) Ölçü alırken milimetrik ölçüm yapılmalıdır.
4. ( ) Ölçü hataları üretim aşamasında düzeltilebilir.
5. ( ) Ölçülendirme paysız yapılır, paylar kalıba ilave edilir.
6. ( ) Elde deri kesimi yapılacaksa kalıp çıkartılır.
7. ( ) Pasaportluk gövdesinde ince deri kullanılır.
8. ( ) Kalıp kesiminde kesim bıçağının ucu küt bilenir.
9. ( ) Pasaportluk yapımında ayna yapma işlemi yapılmaz.
10. ( ) Elde deri kesiminde düz kenarların kesiminde çelik cetvel kullanılır

DEĞERLENDİRME

Objektif testteki cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları, faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz.

UYGULAMALI TEST

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz

Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
1. Pasaportluğun parçalarını tespit ettiniz mi?		
2. Pasaportluğun parçalarını paysız olarak ölçülendirdiniz mi?		
3. Aldığınız ölçüleri ölçü formuna doğru olarak geçirdiniz mi?		
4. Ölçü formuna geçirilen ölçülere göre gövde kalıbını ½ oranında çizdiniz mi?		
5. Gövde kalıbının dört tarafına kıvrırma paylarını ilave ettiniz mi?		
6. Simetrisini doğru olarak gövde kalıbın tamamının model mukavvasından kesimini yaptınız mı?		
7. Pasaportluk yan parça kalıbının uzunluğu ile, gövde uzunluğunu aynı olarak çizimini doğru yaptınız mı?		
8. Yan parça kalıbının iç kısmına kıvrırma payını doğru ilave ederek, model mukavvasından kesimini yaptınız mı?		
9. Astar kalıbını çıkarmak için, gövde kalıbını paysız olarak çizip kesimini doğru yaptınız mı?		
10. Pasaportluk yapımına uygun deri seçimi yaptınız mı?		
11. Makinede kesim için pres makinesinin basınç ayarını doğru yaptınız mı?		
12. Pasaportluk deri ve astar kesimini sayıya göre yaptınız mı?		
13. Elde pasaportluk kesimi için deri üzerine kalıpları yerleştirdiniz mi?		
14. Kesim bıçağını doğru kullanarak, deri ve astar kesimi yaptınız mı?		
15. Kesilen deri parçalarını ayna makinesine yerleştirerek ayna yaptınız mı?		
16. Gövde derisini dörtkenarını, aynı renk deri boyası ile taşırmadan boyadınız mı?		
17. Deri ve astar parçalarının düzgün ve kalıplara uygun kesildiğini kontrol ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı kontrol ederek kendinizi değerlendiriniz, Hayır yanıtlarınız var ise bu yanıtlarınızla ilgili konuyu tekrarlayınız. Tamamı Evet ise diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Pasaportluğun yarma ve kenar tıraşları yaparak, modele uygun pasaportluk montajı yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Araştırma işlemleri için internet ortamı ve pasaportluk satan mağazaları geziniz.
- Pasaportluk üretimi yapan işletmelere giderek, üretim aşamalarını inceleyiniz.
- Üretim yapan kişilerden üretim aşamaları ile ilgili bilgi edininiz. Edinmiş olduğunuz bilgi ve deneyimleri arkadaş gurubunuz ile paylaşınız.

2. BİRLEŞTİRME (MONTAJ)

Pasaportluk parçalarının kesim işlemi bittikten sonra, yarma ve kenar tıraşı yapılır. Tıraş işlemlerinden sonra, kenar kıvrımları yapılan parçalar, sırası ile birleştirilir.

2.1. Montaja Hazırlık

2.1.1. Yarma ve Kenar Tıraşı

Pasaportluk yapımında derinin çok kalın olmaması gerekir. Kalın seçilen deri yarma makinesinden geçirilir. Gövde derisi için yarma kalınlığı 1.4mm, yan parçaların yarma kalınlığı ise 0,8 mm ayarlanarak yarma makinesinden geçirilir (Resim 2.1)Deri ince ise gövde derisini yarmadan geçirmeye gerek yoktur. Gövde derisinin, yan parçalardan daha kalın olması gerekir.

Resim 2.1: Yarma işlemi

Yarma işleminden sonra tıraş işlemi yapılır. Derinin, rahat kıvrılması ve kalınlık yapmaması için kenar tıraşı yapılır. Gövde derisinin 4 kenarına kenar tıraşı (0.5 cm), orta kısmına 1 cm. genişliğinde orta tıraşı yapılır (Resim 2.2).Gövde derisinin orta kısmını tıraşlamadaki amaç, pasaportluğun kalınlık yapmadan rahatça ikiye katlanabilmesidir. (Resim 2.3).Yan parçalara da yine 0.5 cm genişliğinde, kalıp üzerinde belirtilen kenarlara kenar tıraşı yapılır.

Resim 2.2: Kenar tıraşı

Resim 2.3 : Tıraşı yapılan pasaportluk gövdesi

2.1.2. Kenar Kıvrma ve Maat Çekme

Kenar tıraşı yapılan yan parçalar, kenar kıvrma makinesinde kıvrılır. Kıvrma yapmak için, kıvrılacak yere kıvrımalık yapıştırıcı süsülür. Bir kaç dakika yapıştırıcının kurumması beklenir. Kıvrma makinesinin kıvrma ayarı, kıvrma kalınlığına uygun yapılır. Kıvrılacak kenar, kıvrma siperine kaydırmadan yerleştirilerek kıvrılır (Resim 2.4).

Resim 2.4: Kenar kıvrma

Pasaportluk yan parçasının kıvrılan kısmına maat çizgisi çekilir (Resim 2.5).Maat çizgisi estetik görünüm sağlar. Maat makinesinin sıcaklık ayarı kontrol edildikten sonra maat çekilir.

Resim 2. 5:Yan parça kenarına maat çekimi

2.1.3. Astar ile Yan Parçaları Birleştirilme

Pasaportluk montajına astar ile yan parçaların birleştirilmesinden başlanır. Daha sonra gövde birleştirilir. Yan parçaların kıvrılan kısmı hariç, üç tarafına yapıştırıcı sürülür. Astarın iki tarafına düzgün bir şekilde yan parçalar yapıştırılır (Resim 2.6). Sağlam yapışması için, çekiç ile dövülür (Resim 2.7).

Resim 2.6:Astar ile yan parçanın birleştirilmesi

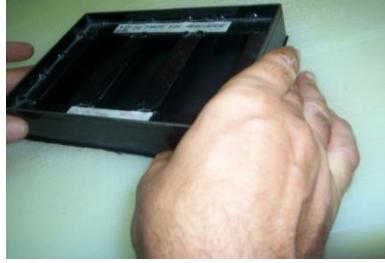
Resim 2.7: Çekiç ile sabitleme

2.1.4. Araçlama

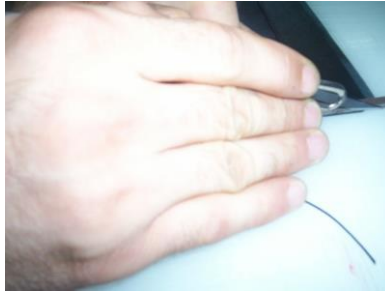
Araçlama işlemi, araçlama bıçak kalıpları ile pres makinesinde yapılır (Resim 2.8). Araçlama kalıbı, yan deri ile birleştirilen astar parçanın üzerine konulur ve preste kesilir (Resim 2.9). Makinede araçlama yapmak için araçlama bıçağı yok ise elde araçlama kalıbı ile elde kesilerek yapılır (Resim 2.10).

Resim 2.8: Preste araçlama

Resim 2.9: Araçlama bıçağının yerleştirilmesi

Resim 2.10: Elde araçlama

2.2. Astar ve Gövde Montajı

Astar ile gövde birleştirilmeden önce, gövde üzerine logo basımı ya da süsleme yapılacak ise yapılır. Daha sonra astar ile gövde birleştirilir. Gövdeye, tıraşlanan kenarın iç kısmından yapıştırıcı sürülür. (Resim 2.11).Gövde tıraş kısmı dışta kalacak şekilde, astar gövdeye yapıştırılır (Resim 2.12).Sağlam yapışması için çekiç ile dövülür.

Resim 2.11: Gövde kenarlarına yapıştırıcı sürülmesi

Resim 2.12: Astar ile gövdenin birleşmiş hali

Birleştirilen pasaportluk kenarları boyanır. Boya, pasaportluğun astarlı tarafından, gövde derisinin kenarlarına, ince pamuklu çubuk ile yapılır (Resim 2.13). Gövde yüzeyine boyanın taşmamasına özen gösterilir.

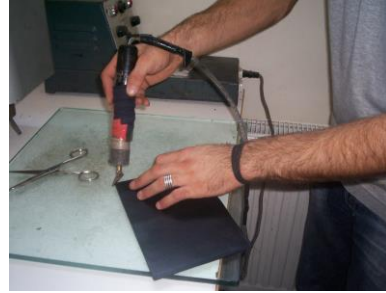
Resim 2.13: Kenar boyama

Gövde derisinin tıraşlanan kenar kısımlarına kıvrımalık yapıştırıcı sürülür. (Resim 2.14). Kenar kıvrıma makinesinde kenar kıvrımları yapılır. Köşelerdeki fazlalıklar makas ile kesilir.

Resim 2.14: Kıvrımlık yapıştırıcı sürme

Köşelere elde köşe maatı yapılır (Resim 2.15). Köşe maatı yapmanın amacı, köşelerin düzgün ve hafif yuvarlak olmasıdır.

Resim 2.15: Köşe maatı yapımı

2.2.1. Makine Dikişi

Gövde kenarları kıvrılıp, köşe maatı yapılan pasaportluk, dikim aşamasına gelmiştir. Kafalı dikiş makinesine, deriye uygun iplik takılır ve dikiş ayarı kontrol edildikten sonra, dörtkenarı dikilir (Resim 2.16).

Resim 2. 16: Makinede dikim

Resim 2.17: İplik temizleme

Pasaportluk üzerinden sarkan iplikler, iplik yakma makinesinde yakılarak temizlenir (Resim 2.17). İplik yakma makinesinin olmadığı yerlerde iplikler elde yakılarak temizlenir.

Dikimi yapılıp, iplikleri temizlenen pasaportluğun iç ve dış kısımlarına ayrı ayrı maat çekilir (Resim 2.18). Sadece köşe kısımları ince pamuklu çubuk ile boyanır (Resim 2.19)

Resim 2.18: İç ve dış çizgi maatı

Resim 2.19: Pasaportluk köşe boyama

2.3. Kalite Kontrol

Pasaportluğun paketlenme aşamasından önce kalite kontrolü yapılır. Deri yüzeyi, yapıştırıcı artığı, iplik temizliği, dikiş kontrolü ve maat kontrolleri yapılır. Kalite kontrolleri yapılan pasaportluk kullanıma hazır hale gelmiş olur (Resim 2.20)

Resim 2.20: Bitmiş pasaportluk

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak Araç Gereçler

- Kesilmiş deri iş parçaları
- Kenar kıvrırma makinesi
- Dikiş makinesi
- Maat makinesi
- Köşe maatı makinesi
- Yapıştırıcı ve kutusu
- İnce uçlu yapıştırıcı fırçası
- Deri kenar boyası
- Boya fırçası
- Masat ve eye
- Yarma makinesi
- Makas
- Mermer
- Tıraş Makinesi
- Pres bıçakları
- Model mukavvası
- Dikiş iğne ve ipliği
- Pamuklu çubuk
- Kauçuk
- İplik temizleme makinesi
- Kesim el bıçağı
- Çekiç

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkatte alarak, pasaportluk parçalarını birleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pasaportluk gövde derisini (1.4mm) ve yan parça derilerini (0,8mm) kalınlığında yarma makinesinden geçiriniz. ➤ Yan parçaların kıvrırma paylarını tıraş makinesinde tıraşlayarak inceltiniz. ➤ Gövde derisinin 4 kenarını ve orta kat yerini tıraşlayınız. ➤ Yan parçaların tıraşlanan kısmına kıvrırmalık yapıştırıcı sürünüz. ➤ Yapıştırıcı sürülen kenarı kıvrırma makinesinde kıvrırınız. ➤ Kıvrırma yapılan kenarlara çizgi maatı çekiniz. ➤ Astarın kısa kenarlarına yapıştırıcı	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yarma makinesinin kalınlık ayarını, deri parçası üzerinde kontrol ediniz. ➤ Tıraş makinesinin inceltme ayarını rahat kıvrılacak şekilde ayarlayınız. ➤ Gövde derisinin orta kat yerini tıraşlarken, işaretli kısmını kaçırmamaya özen gösteriniz. ➤ Makinenin kıvrırma ayarının kıvrırma kalınlığında olmasına dikkat ediniz. ➤ Maat makinesinin sıcaklık ayarını kontrol ediniz. ➤ Yan parçaları astar üzerine kaydırmadan yapıştırmaya dikkat ediniz. ➤ Elde araçlama için kesim bıçağının

<p>sürünüz ve yan parçaları yapıştırınız.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Birleştirilen parçanın araçlamasını yapınız. ➤ Model özelliğinde gövde dersi üzerinde süsleme yada logo basımı var ise yapınız. ➤ Gövdenin kenar kısımlarına yapıştırıcı sürüp, astara yapıştırınız Tam yapışmasını sağlamak için çekiçleyiniz. ➤ Gövde derisini 4 kenarını boyayınız. ➤ Gövde kenarlarına kıvrımalık yapıştırıcı sürerek, kıvrırma makinesinde kıvrırınız. ➤ Köşelerdeki fazlalıkları makas ile kesiniz ➤ Pasaportluğun köşelerine köşe maatı yapınız. ➤ Kafalı dikiş makinesinde pasaportluğun 4 kenarını dikiş. ➤ İpliklerini elde yada makinede yakarak temizleyiniz. ➤ Pasaportluğun iç ve dış kenarlarını çizgi maatı çekiniz. ➤ Pasaportluğun sadece köşe kısımlarını boyayınız. ➤ Kalite kontrolünü yapınız.	<p>keskin olmasına dikkat ediniz.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yapıştırıcı sürme ve çekiçleme işlemini mermer üzerinde yapınız. ➤ Yapıştırıcı kabını açık bırakmayınız ➤ Kenar boyamayı taşmaması için astarlı taraftan yapınız. ➤ Maatın sıcaklık ayarını kontrol ediniz. ➤ Makinenin dikiş ayarlarını kontrol etmeyi unutmayınız ➤ İplik yakarken yanma riskine karşı dikkatli olunuz. ➤ Pasaportluğu maat makinesinin siperine dayayarak kaydırmadan çizgi çekiniz. ➤ Boyayı ince uçlu pamuk çubuk ile taşırmadan yapmaya özen gösteriniz. ➤ Kontrol yaparken deri yüzeyine, iplik ,dikiş, boya ve maat kontrollerine özen gösteriniz.
--	--

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız

1. ( ) Pasaportluk gövde derisi yarma kalınlığı 0,5 mmdir.
2. ( ) Gövde derisinin orta kısmı tıraşlanır.
3. ( ) Maat, kıvrılan kenarları iyi yapışmasını sağlamak için yapılır.
4. ( ) Araçlama işlemi sadece makinede yapılır.
5. ( ) Köşe maatı köşelere yuvarlaklık vermek amacı ile yapılır.
6. ( ) Pasaportluk yapımında sadece çizgi maatı kullanılır.
7. ( ) Pasaportluk sadece el dikişi ile birleştirilir.
8. ( ) Kıvrırma yapılan yerlerin çekiçlenerek sağlamlaşması sağlanır.
9. ( ) Pasaport, dikildikten sonra iç ve dış maat yapılır.
10. ( ) Pasaportluk köşelerinin boyanmasında kalın fırça kullanılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise uygulama testine geçiniz

UYGULAMALI TEST

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Pasaportluk deri parçalarına, uygun kalınlıkta yarma makinesi ayarı yaparak, yarma işlemini yaptınız mı?		
2. Yan parçaların kıvrırma paylarını tıraş makinesinde doğru kalınlık ayarı yaparak tıraşladınız mı?		
3. Gövde derisinin 4 kenarını ve orta kat yerini doğru tıraşladınız mı?		
4. Yan parçaların tıraşlanan kısmına taşırmadan kıvrırmalık yapıştırıcı sürdünüz mü?		
5. Kıvrırma makinesinin ayarını kıvrırma kalınlığına uygun yaparak, kıvrırma yaptınız mı?		
6. Kıvrırma yapılan kenarlara çizgi maatı çektiniz mi?		
7. Astarın kısa kenarlarına yapıştırıcı sürünüp, yan parçaları kaydırmadan yapıştırdınız mı?		
8. Birleştirilen parçanın araçlamasını elde yada makinede yaptınız mı?		
9. Astarın kenar kısımlarına yapıştırıcı sürüp, gövdeyi kaydırmadan astara yapıştırdınız mı?		
10. Gövde derisinin 4 kenarını taşırmadan boyadınız mı?		
11. Gövde kenarlarına kıvrırmalık yapıştırıcıyı taşırmadan sürüp, kıvrırma makinesinde doğru kıvrırdınız mı?		
12. Köşelerdeki fazlalıkları makas ile kaydırmadan kestiniz mi?		
13. Birleştirilen pasaportluğun köşelerine köşe maatı yaptınız mı?		
14. Kafalı dikiş makinesinde pasaportluğun 4 kenarını diktiniz mi?		
15. İplikleri elde ya da makinede yakarak temizlediniz mi?		
16. Pasaportluğun iç ve dış kenarlarına çizgi maatı çektiniz mi?		
17. Pasaportluğun dört köşesini boyadınız mı?		
18. Pasaportluğun kalite kontrolünü yaparak, modele uygun olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
19. Üretilen pasaportluğun beklenen niteliklere uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı kontrol ederek kendinizi değerlendiriniz, “Hayır” yanıtlarınız var ise bu yanıtlarınızla ilgili konuyu tekrarlayınız. Tamamı “Evet” ise diğer modül değerlendirmeye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Değerlendirme ölçütleri	Evet	Hayır
Kalıp Hazırlamak ve Kesim Yapmak		
A)Pasaportluk parçalarını tespit ettiniz mi?		
B)Parçaları doğru ölçülendirip ölçü formu hazırladınız mı?		
C)Model ölçü formuna uygun kalıpları hazırladınız mı?		
D)Elde ya da makinede pasaportluk parçalarının kesimini yaptınız mı?		
E)Gövde parçasının kenarlarını boyadınız mı?		
Birleştirme Yapmak		
A)Deri parçalarına yarma yaptınız mı?		
B)Deri parçalarına kenar tıraşını yaptınız mı?		
C)Yan parçaların kıvrımlarını yaptınız mı?		
D)Astar ile yan parçaları birleştirdiniz mi?		
E)Yan parçaların kıvrılan kısımlarına maat çektiniz mi?		
F)Araçlama yaptınız mı?		
H)Gövde ile astarı birleştirdiniz mi ?		
I)Gövde kenar boyasını yaptınız mı?		
J)Kenarlara köşe maati çektiniz mi?		
K)Pasaportluğun kenarlarına makine dikişi yaptınız mı ?		
L)İplikleri yakarak temizlediniz mi?		
M)Pasaportluğun kalite kontrolünü yaparak, modele uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		
Pasaportluğun istenen niteliklere uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
6	D
7	Y
8	Y
9	Y
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	D
3	Y
4	Y
5	D
6	Y
7	Y
8	D
9	D
10	Y

KAYNAKLAR